No. 1801 Zaterdag 6 Juli 1918. 35ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag. Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN HET BLAD
Waterkant No 4. Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.— Afzonderlijke nummers fl. 0.15. Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Een Gedenkdag
1868 -- 9 Juli -- 1918.

I.

Aanstaanden Dinsdag zal het vijftig jaar geleden zijn, dat de Missie van Curaçao en onderhoorige eilanden door Z. H. Paus Pius IX aan de Hollandsche Paters Dominicanen werd toevertrouwd.

Al is er ook reden te over met een enkel woord de herinnering aan dezen dag wakker te roepen, toch blijft ons de bedoeling verre om dezen dag tot een feest- of jubeldag te willen stempelen.

De wereldoorlog, die in zijn knellenden druk steeds meer en meer ook onze kolonie vastgrijpt en benauwt, dempt de lust tot een hoogop jubelende feeststemming teneenemale.

Doch bovendien de eigenlijke grond om dit feit in dankbare feestetemming te vieren, koppelt zich meer vast aan den dag van den 11 Juli 1870, toen eindelijk de eerste missionarissen van de orde van den H. Dominicus hier voet aan wal zetten om hun moeilijk Apostolaat in deze kolonie te beginnen.

* *

Als een kleine bijdrage voor dezen herinneringsdag veroorlove men ons de groote beteekenis van deze Pauselijke beslissing en de omstandigheden, die haar vergezelden, nader naar voren te brengen.

Het reuzenwerk van den eersten Apostolischen Vicaris Mgr. M. J. Niewindt (1824-1860) dreigde na zijn dood allengs te loor te gaan, door het gebrek aan voldoend aantal priesters om het Apostolaat hier in de Kolonie voort te zetten.

De Hollandsche geestelijken hier werkzaam, hadden zich allen *geheel vrijwillig* voor het missiewerk in de tropen aangeboden. Ook geen ander middel bestond er om hun getal aan te vullen of uit te breiden. Doch sinds het herstel van de Bisschoppelijke Hierarchie in Holland (1853) slechten de zich gestadig uitbreidende parochies aldaar een steeds grooter getal priesters, zoodat de Bisschoppen niet dan ongaarne iemand hunner als missionaris naar de overzeesche bezittingen zagen vertrekken. Bovendien de karige wijze waarop de Regeering het zware missiewerk steunde, het armoedig leven, het ongezonde klimaat, de afschaffing der slavernij (in 1863) met de reusachtige uitbreiding der armenzorg, de pastoreele bediening en van het onderwijs schrikten te recht zeer velen af van het missionarisleven onder de gloeiende tropenzon.

Zelfs de eenheid, leiding en gezag liet te wenschen over, daar in de laatste jaren Curaçao zelfs geen eigen bisschop meer had.

Mgr. Kistenmaker, de nieuwe Apostolische Vicaris, die Mgr. Niewindt na zijn dood (1860) opvolgde, was, door ziekte gedwongen reeds spoedig te repatrieeren, zonder hoop op herstel na een verblijf van twee jaar in het Moederland, eindelijk bij Pauselijke Breve van 5 October 1866 definitief als Apostolisch Vicaris van Curaçao ontslagen.

Talrijke pogingen waren reeds sinds jaren te voren bij verschillende orden en congregaties in Holland aangewend om religieuzen als missionarissen voor Curaçao te verkrijgen.

Doch steeds hadden al die pogingen schipbreuk geleden, omdat geen hunner wegens gebrek aan personeel zich met de zielzorg dezer missie kon belasten. Tijdens zijn verblijf in Europa had Mgr. Kistenmaker persoonlijk in Rome (April—Mei 1865) deze aangelegenheid besproken; onderhandelingen aangeknoopt en met alle kracht op een beslissing in dien geest aangedrongen. Het gold hier inderdaad de levenskwestie van het Katholicisme in onze kolonie. Juist in die dagen (Maart 1865) hadden in Rome de onderhandelingen, om de R. K. Missie van Suriname aan de Congregatie der Paters Redemptoristen toe te vertrouwen, haar beslag gekregen. Kardinaal Barnabò, prefect van de Propaganda, die deze zaak tot een goed einde gebracht had, was wel de juiste man om het groote gewicht dezer zaak ook voor de missie van Curaçao in te zien en te behartigen.

In Januari 1867 ontving de H. Eerw. Pater Th. van der Heijden, provinciaal der Paters Dominicanen in Nederland, een uitnoodiging van Zijn Excellentie den Internuntius, Mgr. Cattani, om naar 's Gravenhage ten zijnent te komen. Dat met deze uitnoodiging meer bedoeld werd dan een officieele Nieuwjaarsbeleefdheid lag voor de hand, maar niemand kon gissen wat er gaande was. Wie beschrijft dan ook de verwondering van den Provinciaal, toen hij vernam dat de Congregatie der Propaganda te Rome voornemens was de Missie van Curaçao aan de Hollandsche Dominicanen ter bediening op te dragen? Hoe vereerend deze opdracht van den H. Stoel ook was, en hoezeer zij ook strookte met het Apostolische karakter der Orde en daarom alle toejuiching verdiende, de Provinciaal beheerschte zijn geestdrift, doorschouwde de talrijke moeilijkheden en vroeg uitstel voor de beslissing, teneinde den Raad der Provincie hierover te hooren en vervolgens aan het aanstaand provinciaal kapittel deze zaak voor te leggen.

Het groote bezwaar van den Raad der Provincie was, dat zij niet in staat was dezen last te dragen. In 1860 was de Hollandsch-Belgische Provincie dezer orde in twee afzonderlijke deelen gesplitst. De jeugdige zelfstandige Hollandsche tak moest alle krachten tot het uiterste inspannen om het hoofd boven water te houden. Met geheele buitenlandsche krachten moest het hooger onderwijs in het studiehuis worden aangevuld. Wel waren de parochies overal bezet, doch in het geheel had de provincie niet meer dan een 50 tal priesters, waarvan velen reeds een hoogen leeftijd bereikt hadden, die voortdurend jeugdige krachten ter assistentie vroegen. De roepingen tot de Orde waren nog niet talrijk genoeg, om in de toekomst een voldoend aantal missionarissen te kunnen afstaan. Daarbij kwamen nog tal van financieele bezwaren, die de zwaar belaste draagkracht der Provincie nog meer zouden beproeven.

Het provinciaal kapittel, dat den 4. Juni 1867 te Nijmegen werd gehouden, tilde de moeilijkheden nog zwaarder en verklaarde eenstemmig de verantwoording dezer Missie wegens gebrek aan personeel en tijdelijke middelen niet op zich te mogen nemen. Vooral legde het gevoelen van Pater van Ewijk, destijds Prior van het klooster te Utrecht, gewicht in de schaal, daar hij, als oud-missionaris van Kaap de Goede Hoop, bij ondervinding wist, welke bezwaren aan een Missie waren verbonden.

Diezelfde Pater van Ewijk werd later de eerste Apostolische Vicaris van Curaçao.

Dit besluit stelde de Congregatie der Propaganda te Rome wel teleur, doch bracht haar niet van haar voornemen af. In den dringenden nood der West-Indische eilanden moest, hoe dan ook, worden voorzien. Door het vertrek van Mgr. Kistenmaker, die wegens gezondheidsredenen zijn ontslag gekregen had, was deze Missie zonder Apostolischen Vicaris. Die verweesde toestand, waardoor het heil zooveler zielen gevaar liep, was onhoudbaar.

Duurzaam kon, volgens de overtuiging van Kardinaal Barnabò, den Prefect der Propaganda, daarin alleen geholpen worden door de Missie aan een bepaalde Orde-Provincie toe te vertrouwen. Op de Hollandsche Dominicanen had Zijn Em. daarbij het oog gevestigd.

Opdat de Provincie des te bereidvaardiger dien apostolischen arbeid in het Verre Westen zou aannemen gaf de Prelaat gelegenheid om de bezwaren in te dienen.

In October 1867 stelde de Provinciaal den Internuntius in den Haag een uitvoerige Memorie ter hand, waarin onder bedinging van volstrekte gehoorzaamheid aan het hoogste kerkelijke gezag de bezwaren werden uiteengezet. Het officieel stuk werd naar Rome gezonden, waarna op de audientie van den 14 November 1867 het vóór en tegen rijpelijk werd overwogen en besloten, om persoonlijk met den Provinciaal Pater Th. van der Heijden, wiens komst voor het Generaal kapittel te Rome in Mei 1868 werd verwacht, de zaak mondelings te bespreken.

P. A. E.

(*Wordt vervolgd.*)

Ons Slotwoord
aan den Heer A. G. Statius Muller.

I.

„Polemiek is uit den booze."

Het antwoord van den Heer A. G. Statius Muller heeft de ondervinding, die aan dat gezegde ten grondslag ligt, weer opnieuw bevestigd.

Langs slingerende zijpaadjes het worstelperk ontvluchtend, heeft onze bestrijder nog kans gezien op zijn terugtocht ons nog een paar steenen na te gooien.

In zijn ingezonden stuk, opgenomen in ons nummer van 25 Mei, was de Heer Statius Muller de Redactie van de *Amigoe* met een reeks van grieven op het lijf gevallen.

Een dier aanklachten was, dat de *Amigoe* „slechts wijst op hetgeen ten voordeele is van zijn meening, en achterwege laat wat *daartegen* pleit," en ook „aan de gronden, waarop Raads houding berust, gewoonlijk niet de minste aandacht wijdt."

Om die bewering volkomen te logenstraffen, hebben wij bij het bespreken dier grieven telkens de bewijsgronden van onzen tegenstander in zijn eigen woorden voorop gezet. Eenmaal zelfs dreven wij de grootmoedigheid zóóver (bij de kwestie van het bruggetje van St. Martin), dat wij onzen bestrijder nog een sterker wapen om zich te verdedigen in de hand geduwd hebben. Elk zijner argumenten hebben wij telkens zoo conscientieus mogelijk op hun waar gehalte gekeurd en in streng logische betoogtrant weder legd.

Nu zouden wij billijkerwijze hebben mogen verwachten, dat onze geachte bestrijder *dezelfde methode* toegepast, of liever om het nog juister te zeggen, dat ZEd. minstens *zijn eigen principen* hierboven aangehaald, in praktijk had gebracht en wat meer notitie genomen had van de bewijsgronden, waarmede wij op zijn grieven geantwoord hadden.

Doch niets daarvan.

Punt 1. kwestie *pachters en weidegronden* wordt eenvoudig doodgezwegen.

Van *Punt 2. Bezuiniging van den Raad*

De Nieuwe Wereld.

Dat is wel de juiste, meest typeerende naam voor de Vereenigde Staten van Noord Amerika. Het is een wereld op zich zelf, en daarbij een geheel Nieuwe Wereld, buiten en boven alle vergelijking met de Oude.

Groot en grootsch is de eerste indruk, overweldigend groot. Men duizelt en mist elk steunpunt, raakt verloren in de massale grootheid, wordt opgeslokt door den kolos en vindt zich zelf eerst terug na dagen van vele, tot nog toe ongekende, gewaarwordingen, waarbij men zich meer dan ooit vreemdeling gevoelt, en tot de overtuiging komt, dat in Amerika alles nieuw is en onbekend, alles echt speciaal Amerikaansch. Eerst dan begint men langzamerhand den weg te vinden in dat onmetelijk doolhof.

In Europa is het reizen veel gemakkelijker. Alle groote steden zijn min of meer aan elkander gelijk, hebben althans menige overeenkomst en algemeen geldende gebruiken.

In Amerika blijft men de vreemdeling, zoolang men het land doorkruist als toerist; telkens stuit men op rare, voor den Europeaan ongewone dingen.

Maar ook, vestigt men zich eenmaal in Amerika, zoekt men er eenige bezigheid, in handel of nijverheid, of wat ook, men gevoelt zich dadelijk thuis, omdat men dan eenvoudig Amerikaan wordt, eigen gewoonten en opvattingen prijs geeft, de heerschende gebruiken aanleert en zich die eigen maakt.

In Amerika gaat de enkeling verloren, de massa alleen is in tel. Wil men meedoen met het Amerikaansche leven, dan heeft men zich aan te sluiten bij de massa en mee te gaan met de groote hoop. Alles is daar, en wel speciaal in New-York, ingericht op het massale. Alles gaat daar in het groot, voor het kleine heeft men geen oog.

Nauwelijks heeft de boot den Oceaan verlaten en is de *Engten* ingevaren tusschen *Long Island* en *Stateneiland*, of het gevoel van eigen onbeteekenende nietigheid bekruipt u al. Honderden en honderden schepen, zoo ver het oog reikt. De Engten, in het begin plus minus een halven kilometer breed, verwijden zich al spoedig tot een baai, die wel 300 vierkanten kilometer beslaat. Daar is de haven van Curaçao niets bij! En toch geeft onze mooie, veelgeroemde haven een aardig beeld van de New-Yorksche. De Engten zou men kunnen vergelijken met ons in- en doorvaarkanaal, het Schottegat met de Baai van New-York. Maar de vergelijking bepale zich uitsluitend tot deze teekening op kleiner schaal om aan personen, die nimmer in New-York waren, althans eenig denkbeeld te geven en eenige voorstelling mogelijk te maken. Men denke zich onze haven twee, driemaal breeder en dan vol schepen, van het begin tot het eind, het Schottegat een honderdmaal grooter, rondom systematisch afgedeeld in werven en pieren, en in het midden ruimte openlatend voor 155 vaste stoomvaartlijnen, die geregeld op New-York varen. De stad ligt dan achter het Schottegat. Twee groote rivieren, de Hudson en de Eastriver, loopen in de baai uit en vormen aldus aan weerszijden een onafzienbare verlenging, ook weer vol schepen en booten.

Wat den indruk nog vergroot, is de wazige verte, welke in mist verloren gaat. Bij het binnenvaren ziet men niets dan masten, pijpen, rompen, niets dan booten en schepen. De baai is een zee gelijk, waar de grootste stoomers liggen opgehoopt. Van de stad valt nog niets te bespeuren, slechts aan weerskanten ontwaart men de overal verschillende eilanden. Motorbootjes stoomen af en aan; 't is een beweging van belang, een gestoom en gefluit, dat men vanzelf begrijpt: 't kan nog lang duren voor we vast liggen aan den steiger.

In de haven van Curaçao zal de komst van een enkel stoomschip nog jarenlang een feit van beteekenis blijven. Onze nijvere loodsen haasten zich steeds om zoo spoedig mogelijk dien welkomen gast binnen te voeren; voor New-York is één boot meer of minder niet van belang. De kapitein zal zich ook wel wachten te klagen, als hij eens lang moet wachten, hij weet, dat zijn lijn New-York, niet New-York zijn lijn noodig heeft. Die ééne boot valt weg in de groote massa.

Heel lang hebben wij echter niet gewacht. Maar wie er nu het eerst aan boord kwam, dat weet ik niet meer. Gewapende booten kwamen, geloof ik, 't eerst langs zij; dat was om verdachte personen in te pikken, doch die hadden wij niet aan boord. Toen kwam de loods, daarna de dokter, de douane en emigratiedienst, en misschien nog wel meer hoogwaardigheden.

Je denkt er niet aan zwarigheden te maken. De groote en machtige Vereenigde Staten gebieden, eenieder gehoorzaamt, wel wetend, dat het minste verzet zwaar geboet zou worden. Men duldt eenvoudig geen tegenspraak.

Wat een verschil met een kleine Natie, nog meer, wat een onderscheid met een kleine kolonie van een kleine natie, waar men vrijelijk elken bestuursmaatregel durft bespreken en beknibbelen ook!

Alle passagiers moesten uren achteren in de eetsalon afwachten, wat er over hen beslist zou worden. Een voor een moesten we voor de Heeren komen, de paspoorten werden onderzocht en verschillende vragen gesteld. Dat verhoor was bij sommigen zeer scherp en leidde soms niet eens tot het gewenscht resultaat. De persoon moest dan weer gaan zitten, natuurlijk niet achter slot en grendel, maar achter den ongedekten eettafel, om opnieuw later ondervraagd te worden. De hoofdmoeilijkheid dezer personen scheen te bestaan in onvoldoende reden voor hun reis en dat ze geen duidelijk adres van hun verblijf in New-York konden opgeven. Zij, die het voorrecht hadden Amerikaansch burger te zijn, werden het eerst geholpen en waren spoedig klaar, maar aan vreemdelingen werden soms al heel moeilijk te beantwoorden vragen gesteld, waartoe echter de eigen breedsprakigheid dikwijls aanleiding gaf. Was men zoo verstandig om kort en duidelijk te antwoorden en volstrekt niet meer te zeggen dan gevraagd werd, dan was het verhoor heel gauw afgeloopen ook. Met dit al hadden we toch een paar uur gemist van het mooie binnenkomen in New-Yorks haven. Zooveel echter had ik al opgemerkt, dat die binnenvaart lang zoo veilig en vlug niet gaat als hier op Curaçao. De naam Zandhoek bij den ingang voorspelde niet veel goeds, de baggermachines waren ijverig bezig het kanaal minder zand te maken. Dan waren er op steenhoopen stellages gebouwd met roode lichtboeien als onveiligheidsignalen, staken hier en daar palen boven het water uit en hoorde men voortdurend het luiden der klokken, die ronddreven op boeien en door het schommelen van 't water in beweging werden gebracht. Al deze teekenen waarschuwden: toch vooral binnen den vaargeul te blijven. Die geul is echter breed genoeg om verschillende schepen tegelijk doorvaart te verleenen.

De *Philadelphia* voer het dichtst langs Stateneiland, waarvan we de hoog oploopende oevers duidelijk konden opnemen. Eerst een nieuwerwetsch fort, voorzien, naar men vertelde, van zeer ver dragend geschut en de meest moderne afweermiddelen en verdedigingswerktuigen. Dan komen de villa-parken met hun aardige buitenhuizen en mooie tuinen, verder de groote fabrieken en

ten opzichte der andere eilanden maakt zich de schrijver heel gemakkelijk af met ons te vragen, of wij de lezers van de *Amigoe* voor zóó onnoozel aanzien, dat zij in die tegenstelling tusschen die twee zinnen niet het *eenige* verband zullen leggen, wat er te leggen valt.

Over *Punt 3: De felle critiek van den Amigoe tegen den K. R.* wordt eenvoudig heengeglipt en enkel met veel pathos uitgeroepen, dat „de Raad bestand is tegen critiek en zelfs er in gestaald.”

Doch welke zonderlinge beteekenis wordt er aan die woorden gegeven? Blijkbaar deze, dat men van die critiek zoo min mogelijk notitie neemt. Immers Z.Ed. duidt het den *Amigoe* kwalijk, dat deze *giftig* wordt, als men op hem critiek oefent.

Wanneer men vier weken lang met allen ernst, zulk een zaak waardig, juist om elk punt voldoende tot zijn recht te laten komen, en om de lezers gelegenheid te geven het *voor* en *tegen* zorgvuldig te wikken en te wegen, punt voor punt besproken, in streng logischen redeneertrant, argumenten tegenover argumenten geplaatst heeft, — dan heet het dat de *Amigoe* giftig is geworden. Zoo maakt men zich met een voornaam handgebaar van de zaak af. Of liever zoo ontwijkt men de slagen van zijn tegenpartij en gooit al vluchtende hem nog een steen na.

Daar is een rechtsprinciep dat luidt: *Qui tacet, consentire videtur.* Wie zwijgt, wordt beschouwd toe te stemmen.

Als de publieke opinie dat princiep hier toepast, moet zij wel tot de conclusie komen, dat de heer S. M. door te zwijgen op onze argumenten, zijn onmacht erkend en stilzwijgend ons in het gelijk gesteld heeft. Doch als men wat te hard van stapel geloopen is en zich in het zand heeft vastgewerkt, valt het hard zulks openlijk te getuigen.

Wij hebben evenwel het recht nog niet, reeds nu de balans op te maken. Wij zijn nog pas aan

Punt 4 gekomen. *De financiëele verantwoordelijkheid van den Raad.*

De eenige kwestie, waarover in *punt 4* het debat liep, was *niet* over datgene wat wij zelf van het Moederland eischen, doch uitsluitend over die posten, door den Minister zelven op de begrooting gebracht, met den uitdrukkelijk uitgesproken wil dat zij door den Raad worden aangenomen. Omtrent die posten *alleen* draagt dus de K. R. *geen* financiëele verantwoordelijkheid, daar deze *alleen* door de Regeering en de Staten Generaal gedragen worden.

Ons principieel betoog omtrent dit punt heeft de Heer S. M. alweer achter een dichten sluier voor de oogen der lezers weggeborgen. De gronden, waarop de houding der Regeering in deze zich baseert, dat Holland als Koloniale Mogendheid een verantwoordelijkheid draagt en een naam heeft op te houden, en daarom ons als gelijkgerechtigden met de ingezetenen van het Moederland behandelt, over dat alles geen syllabe in het antwoord van den Heer S. M.

Waar wij eerlijk en oprecht onzen tegenstander te woord stonden op zijn vraag, welke houding wij zouden aannemen in het geval, dat het Moederland zijn beschermende hand van ons zou terugtrekken, en ons self ons eigen huishouden zou laten bekostigen, dat alles wordt door den Heer S. M. weggegoocheld.

Alleen werd de aandacht van onzen tegenstander plotseling wakker geschud bij de vergelijking, die wij bij wijze van *toegift* aan ons betoog toevoegden, de vergelijking van de zuster, die haar vermogende broer niet in armoedige omstandigheden wilde achterlaten, en waarmede wij onze positie tot het moederland wilden teekenen.

Die zuster heeft de schrijver met zooveel lintjes en strikjes van eigen makelij opgedirkt, dat het arme schepsel tot een bespottelijke caricatuur is geworden, die natuurlijk alle bekoring verloren, alle medelijden bij ieder hopeloos verbeurd heeft. En na zulke staaltjes van modisterij wordt „de financiëele politiek, die daaraan zou beantwoorden,” den *Amigoe* in de schoenen gewrongen.

Is dat eerlijke bestrijding, een Voorzitter van den Kolonialen Raad waardig?

Zulke uitbuiterij–politiek behoeft niet bestreden te worden, omdat door niemand in onze kolonie, ook niet door den *Amigoe,* zulke politiek gevoerd wordt.

Dat is vechten tegen windmolens.

De financiëele verantwoordelijkheid, waarover onze meeningen verschilden, betrof alleen en uitsluitend *nieuwe* posten, *buitengewone* uitgaven, die als regel niet elk jaar terugkeeren, die door den Minister zelf zijn voorgesteld, waarvan dus deze met de Staten Generaal de verantwoordelijkheid draagt, dus *in geen geval,* zooals de heer S. M. het gelieft voor te stellen, „luk en raak uitgaven, om weelde te kweeken,” maar om onze kolonie in ieder opzicht te verbeteren en den strijd om het bestaan en hooger bloei en ontwikkeling gemakkelijker te maken.

Bij *Punt 5: Stoombootverbinding en het bruggetje van St. Martin* heeft de Heer Muller niet de zaak zelf, maar wel onze argumenten over het hoofd gezien.

Wij hebben uitdrukkelijk verklaard, „dat die stoombootverbinding met de eilanden zeer groote uitgaven eischt, zoo groote zelfs, dat er niet aan te denken valt, wanneer we zelf alleen die moesten bekostigen.

Maar het hangt er van af, van welk standpunt men de zaak beziet.” (Zie het nummer van 8 Juni.)

Dat standpunt is 1o. dat de Minister dien post op de Begrooting geplaatst, dus de verantwoordelijkheid voor eigen rekening neemt, 2o. dat zulk een stoombootverbinding behoort tot een der allereerste eischen van het moderne comfortabele verkeer, niet evenveel recht als prachtige macadamwegen voor het autoverkeer, waartegen de Heer S. M. niet het minste bezwaar maakt.

Praktisch is de geheele kwestie van de stoombootverbinding teruggebracht tot de beantwoording van deze principieele vraag: Beschouwt de Raad een stoombootverbinding als een billijke eisch van het moderne verkeer en is hij vóór de aanschaffing van een boot, wanneer ter gelegener tijd de omstandigheden het mogelijk maken?

Tegenwoordig is het feitelijk volstrekt onmogelijk geworden een boot aan te schaffen, omdat er geen booten te krijgen zijn, misschien nog niet lange jaren na den oorlog.

Staat dat alles niet duidelijk te lezen voor wie zonder vooroordeel lezen wil, in ons artikel van 8 Juni.

Letterlijk schreven wij toen:

„Men versta ons echter wèl. Wij zijn het Gouvernement dankbaar voor de LELIA, die een verbetering is en in een leemte voorziet. Wij zijn niet zoo onbillijk en veeleischend om nu in den tijd van den oorlog het onmogelijke te willen. Ook gaan we geheel accoord met den heer M., dat een meer zeewaardig en grooter schip met verbinding over Santo Domingo meer in het belang onzer kolonie en der passagiers zou zijn, dan de vroegere Christiansted en Prinses Juliana.

Waarom dicht ons nu de Heer Muller een geheel tegenovergestelde opinie toe, door het te laten voorkomen, alsof wij *onder de tegenwoordige omstandigheden* een stoomschip zouden willen aanschaffen voor de verbinding der verschillende deelen van de kolonie; door te zeggen „dat er van hieruit (door ons?) drang op de Regeering wordt uitgeoefend, *om zoo spoedig mogelijk* een stoomschip voor de bovenbedoelde verbinding aan te koopen; en alsof wij voorstanders zijn van *„een overhaaste* aanschaffing van een *interkoloniaal* bootje?”

Is dat eerlijke, nobele strijdwijze? Wij willen hier geen kwade trouw veronderstellen. Doch dan blijkt toch zonneklaar, dat goed te kunnen lezen nog een hoogere kunst is.

Een onzer voornaamste gronden voor het veelbesproken bruggetje van St. Martin is geweest die menschen van Simsoonsbay uit hun isolement te bevrijden. Wat de treurige gevolgen zijn geweest van dat isolement kan men lezen in het hoogst interessant *„Jaarverslag van den Openbaren Gezondheidsdienst over 1917”* van Dr. Waterman (bladz. 29 en 30). Van dat brugplan geldt hetzelfde wat wij van de stoombootverbinding zeiden. Letterlijk schreven wij: „dat de oorlogstoestand dit brugplan misschien voorloopig toch onuitvoerbaar gemaakt heeft.” Van deze verklaring heeft de heer M. evenmin nota genomen.

***

Wij zijn nu aan het einde van ons requisitoir gekomen. De lezers zelven kunnen nu wel de conclusie trekken. Wij voor ons willen hier nog een andere conclusie aan toevoegen.

Bij Koninklijk Besluit van 31 Mei 1865 werd een nieuw *Reglement op het Beleid der Regeering in de Kolonie* Curaçao vastgesteld, dat hier den 1sten Januari 1866 in werking trad.

Toen werd hier de *vrijheid van drukpers* afgekondigd. In Art. 8 van [illegible] heet het: „Niemand heeft voorafgaand verlof noodig om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren!”

In datzelfde Reglement wordt ook gesproken over den Kolonialen Raad.

In de *Memorie van Toelichting,* door de Regeering tegelijk met dit Reglement ingediend, staat letterlijk het volgende:

„De Raad zal voortaan niet meer bloot adviseeren, maar handelen en mederegeeren. Hij zal dat doen in het openbaar. De publieke meening zal hem in een vrije drukpers beoordeelen. Daarin bezit men sterke waarborgen.”

De beide ingezonden stukken van den Heer A. G. Statius Muller, voorzitter van den Kolonialen Raad, opgenomen in de nummers van 25 Mei en 29 Juni van den „Amigoe di Curaçao” zullen nog jaren lang blijven getuigen, dat de Regeering destijds goed gezien had.

***

De zorg om alle punten van den Heer Muller's repliek zoo nauwkeurig mogelijk te beantwoorden, heeft een grootere uitbreiding aan ons artikel gegeven, dan wij gewenscht hadden. Dat is de eenige reden waarom wij tot onzen spijt het antwoord op de laatste vraag omtrent de „onthullingen” tot een volgend nummer moeten uitstellen.

---

scheepswerven. Ellis-eiland kwam in zicht met zijn reusachtig emigrantengebouw, in rood en wit schilderachtig afstekend tegen het grauwe water. Maar Brooklyn met zijn talrijke pieren en hooge gebouwen, NewYork met zijn luchtkrabbers vroegen al onze aandacht. Nergens ter wereld biedt een zeehaven zulk een overweldigenden aanblik. De groote baai, opgepropt vol met schepen van alle landen en naties, gaf u reeds te kennen, dat we hier waren in het eigenlijke middenpunt van het groote wereldverkeer. De handelspaleizen daar aan den oever, ongemeen in hun afmetingen en hoogten van 30 tot 60 verdiepingen, zijn elk op zich self kleine handelssteden, waarvan de bevolking variëert van 6 tot 12000 man. Verbeeld u, denk u er goed in: één enkel huis met meer dan 10,000 bewoners! 't Zijn massale steenbrokken met duizenden ramen en vensters, dikwijls met hooge torens als van kathedrale kerken. In die sterke vestingen heeft de Handel zich verschanst en regeert van daaruit geheel de wereld.

Waarom men in NewYork zoo wonderlijk hoog bouwde?

Omdat er voor geen prijs nog grond te krijgen was in de onmiddelijke nabijheid der haven; alles was volgebouwd, terwijl de zaken zich uitbreidden. Men moest toen in de hoogte zoeken, wat men in de breedte niet vinden kon.

Die reuzenbouw is specifiek New-Yorksch. Nergens ter wereld vindt men dat terug in zulke groote afmetingen; in andere groote handelssteden ziet men alleen verre navolging op veel kleiner schaal. Toch zijn de eigenlijke luchtkrabbers ook iets geheel bizonders voor den havenkant van NewYork, verder de stad in treft men wel vele gebouwen van b. v. 14 verdiepingen, maar die van 40 en 50 behooren ook daar tot de hooge zeldzaamheden. In vergelijking met de luchtkrabbers zijn gebouwen van 10, 12 en 14 verdiepingen niets bizonders, terwijl zij in andere steden overal de hoogste bewondering zouden wegdragen. In NewYork raakt men gewend aan dat hooge en behooren de flinke Europeesche gebouwen van 5 en 6 verdiepingen tot de lage huisjes.

We liggen eindelijk vast aan pier 11 van Brooklyn, en mogen het schip verlaten. In de reuzenloods der *Red „D”* wachtte ons een nieuw onderzoek der Douane. 't Duurde gelukkig nog geen minuut. Wel moest ik mijn taschje, valiezen en koffer open maken, maar het onderzoek zelf werd vliegensvlug verricht, de bagage werd met krijt geteekend en mij tegen betaling van 25 Amerikaansche centen voor het regel teruggegeven.

Van Curaçao en Portorico komend met weinig passagiers gaat het landen te NewYork al heel gemakkelijk. Komt men echter van Nederland met grootere booten, in gezelschap van een kleine duizend reizigers, dan kan men soms dagen op zijn bagage wachten.

In gewone tijden bestelt men van boord af draadloos een kamer in een hotel en vraagt om een auto voor de meest noodzakelijke bagage. We waren echter in oorlogstijd; er mocht alleen geseind worden aan President Wilson. Niet weinig verwonderd was ik desniettemin toch mijne vrienden in een auto aan te treffen binnen de loods der *Red „D.”* De Directie was zoo beleefd geweest hen op hun verzoek te waarschuwen, toen de boot geseind was. Zoo kwamen we al heel gemakkelijk waar we wezen wilden. Van andere passagiers vernamen we, dat ze hun bagage eenvoudig lieten staan in de loods en daar den volgenden dag een Express, een bestelkantoor zouden we zeggen, mee belastten. Heeft men veel koffers en kisten, zoo doet men verstandig zelf een vrachtauto te huren en persoonlijk bij het op- en afladen tegenwoordig te zijn. Heel duur is zoo'n vrachtauto niet. Maar nooit kan men wijzer doen dan zich erg bedaard te houden en zich volstrekt niet te haasten om weg te komen van boord. Men informeert dan kalm bij den Purser of bij reizigers, die meer in NewYork geweest zijn, of men tracht aan wal de noodige inlichtingen te bekomen. Goed en kalm overleg kan in NewYork heel wat geld uitsparen. Weet men den weg, dan wordt men vlug en goed bediend tegen schappelijke prijzen, toont men zich een vreemdeling te zijn, die voor het eerst in New-York komt en van niets afweet, dan laat men u flink betalen, en behandelt u dan nog als een minderwaardig persoon. Heeft men kennissen, laat u dan afhalen, dan zijt ge ineens thuis en van veel moeilijkheden verlost.

W.

DE OORLOG.

De 4e Juli, het groote feest van de Vereenigde Staten, de herinneringsdag van hun verkregen gulden onafhankelijkheid, is met grootschen luister gevierd. En geen wonder. In dezen tijd, nu Amerika in den meest hardnekkigen oorlog is gewikkeld, die ooit de wereld heeft geteisterd, nu het er om gaat: er op of er onder, krijgt deze herinneringsdag een bijzonder cachet.

Het volk kan echter tevreden zijn over zijn praestaties. Mr. Baker heeft dezen keer — was het misschien voor deze gelegenheid? — wat meer ontsluierd dan hij gewoon is. Een lange lijst is publiek gemaakt, wat door Amerika in dezen oorlogstijd al zoo is gedaan. Wij zien daarop, dat er reeds een 900.000 man naar het Europeesche front zijn gezonden, dat het leger sinds de oorlogsverklaring belangrijk in sterkte is vooruitgegaan. Telde het in April 1917 slechts 500.000 man, thans oefenen zich ruim 2000.000 jonge mannen, die door 450 000 bevelvoerende officieren worden afgericht.

De scheepsbouw heeft sinds het begin van het vorig jaar een reuzensprong gemaakt. De aangebouwde tonnenmaat overtreft de 12½ miljoen, terwijl men koortsachtig werkt aan de vergrooting van de onderzeeërsvloot.

Men ziet: het Amerikaansche volk kan tevreden zijn.

Doch ook Ludendorff heeft voor een opvroolijking gezorgd van zijn landgenooten. Hij liet den totaalbuit publiceeren van het offensief sinds 21 Maart j.l. Daaruit blijkt, dat het aantal ongewonde krijgsgevangenen is opgeloopen tot 192 000, waaronder ruim 94.000 Engelschen. Deze verloren 4 generaals en 3100 officieren. Tot de andere 100.000 behooren Amerikanen, Franschen, Portugeezen, Russen, Chineezen, Roemeniërs, Grieken, Marokkanen, Algerijnen, Britsch–Indiërs, Serviërs, Goerka's en wie weet welke volksstammen der aarde nog meer.

Ook Tsjechen en Slavonen, die deze week hun vaandel uit de handen van den Franschen opperbevelhebber hebben ontvangen en zullen strijden in het gezicht van Elzas-Lotharingen, welks bevrijding voor hen een symbool moet zijn van hun idealen.

Wat het buitgemaakte materiaal aangaat, deelde Ludendorff mee, dat het nu „overzien” was en aan kanonnen 2476 bedroeg, terwijl de machinegeweren het respectabel getalletje van 15000, zegge vijftien duizend, haalde.

En met dit al, waaraan men nog eenige duizenden vierkante meters Franschen grond zou kunnen toevoegen, hebben de Duitschers hun doel nog lang niet bereikt. De weg naar Parijs blijft nog gesloten en in Calais en Boulogne wappert nog de Fransche vlag.

Mogelijk, dat het groote Juli—Augustus—offensief, wat Hindenburg, volgens uitlatingen van Duitsche krijgsgevangenen, in den zin had, hen wat nader brengt tot de verwezenlijking van hun verlangens.

Op het Westfront is het deze week zeer kalm geweest. Londen en Parijs hebben slechts een paar kleine succesjes gemeld, die met een paar kilometer vooruitgang en de gevangenname van eenige honderden vijanden zijn aangegeven.

Moet men dezen stilstand toeschrijven aan de influenza, die volgens de Hollandsche grensbladen, gelijk Parijs bericht, algemeen heerscht onder de Duitsche troepen in Frankrijk, of zou Washington gelijk hebben, dat de verliezen der Germanen tusschen Montdidier en Noyon 800.000 man bedroegen, zoodat de aanvulling en hergroepeering der legers hun nonactiviteit verklaart?

Men kan dan ook begrijpen, dat er te Parijs weer een soort feeststemming heerschte, toen de Grieksche kolonie er zijn éénjaarsche intrede in den oorlog vierde en bekend maakte, dat 200.000 man hun vaderland tegen de Bulgaren zullen verdedigen.

Ook de aankomst van Kerenski zal de feestvreugde verhoogd hebben. Deze immers bracht de broederlijke groeten van het Russische volk, dat, naar hij zeide, nog geheel met de geallieerden sympathiseert en op hun hulp wacht om de Bolsjewiki–regeering weg te jagen. Thans was het „le moment critique”, het juiste oogenblik om in te grijpen.

Wij gelooven niet, dat de geallieerden hulp zullen zenden en evenmin hun hoop op het Russische volk hoog gespannen zullen houden. De gebeurtenissen daar ontwikkelen zich geleidelijk en van zelf. Allerlei berichten doen daarover de ronde. Grootvorst Nicolaas moet tot Keizer van Rusland zijn uitgeroepen, de jonge Czarewitsch zijn gestorven bij gebrek aan voedsel, de ex–Czaar is vermoord volgens Stockholm, Londen en Kopenhagen, in veiligheid volgens Bern-Berlijn.

In zoo'n toestand worden er allerlei sensatie–berichten gelanceerd, gedekt door een courant uit den vreemde of een niet te controleeren zegsman.

De toekomst zal ons de waarheid wel leeren; nu kunnen wij er nog geen geloof aan slaan. Als stelregel mogen wij wel aannemen, dat, als een bericht lange omwegen maakt, de waarheidskans ervan omgekeerd evenredig is aan den afstand.

Aan het Italiaansche front is het nog wat aan het narommelen en vallen den krijgers van het zonnige land nog enkele kleine succesjes in den schoot. Voor de rest zal men bezig zijn met het tellen van den buit, want nadat de Oostenrijksche stoot gepareerd is, hooren wij niet van een Italiaansch offensief om het behaalde succes uit te buiten en den tegenstander zooveel mogelijk afbreuk te doen. Misschien hebben de Oostenrijkers zich van den schok hersteld en zamelen zij hun legerafdeelingen weer bijeen. Van gevechten in grooten stijl hebben wij ten minste deze week niet gehoord. Ook hier dus een stadium van rust.

Druppelsgewijze komen dagelijks nog berichten binnen over den binnenlandschen toestand der Donau-Monarchie. Bern wist te melden, dat in geheel Oostenrijk–Hongarije de krijgswet zal worden afgekondigd en dat Duitsche troepen op weg zijn naar Bohemen om er de rust en de orde te herstellen.

In Boedapest moeten de socialistische afgevaardigden aan de spits van 60.000 stakers door de straten hebben geoptocht, eischend om vrede en voedsel. In Spanje schijnen de mijnarbeiders dit zoo schoon gevonden te hebben, dat zij dit spelletje nadeden. Gevolg: afkondiging der krijgswet in de mijnstreek van Peña Roja.

De gewichtige verklaring van von Kuhlmann, de vorige week in den Rijksdag afgelegd, dat de vrede op militaire wijze alléén niet was te verkrijgen; dat Duitschland daarom bereid was eerlijke en mogelijke vredesvoorwaarden in overweging te nemen, is door de Fransche pers zeer ongunstig becritiseerd en als onbetrouwbaar, als een list gebrandmerkt. Was 't soms, omdat de Staatssecretaris verklaarde, dat Elzas-Lotharingen bij het Rijksgebied zou blijven en dat over deze kwestie niet mocht worden gesproken? Maar is bovengenoemde verklaring dan niet de doodsteek voor het Pruisisch Militairisme, iets wat algemeen de hoofdeisch der geallieerden was? Wij hopen, dat het koel verstand tot diplomatiek overleg zal adviseeren, al zien wij dit in de naaste toekomst nog niet gebeuren.

Uit Parijs kwam de tijding, dat in Bulgarije de gisting onder het volk voortduurt. Behalve de Grieksche en Macedonische steden zou men voor Bulgarijë een vrijen uitgang naar de Adriatische zee verlangen. Als men bedenkt, hoelang Servië daarom reeds gevraagd heeft en dat het steeds als „in strijd met de belangen der grootere naties” werd beschouwd, dan gelooven wij, dat het voor Bulgarije, gegeven zijn geographische ligging, wel altijd een desideratum blijven zal. Wie het onderste uit de kan wil hebben....

Dat heeft de oorlog aan Roemenië ook duidelijk gemaakt, ofschoon dit land er nog betrekkelijk goed afkomt. De Kamer heeft de annexatie of desannexatie — wat moet men zeggen — van Bessarabië goedgekeurd en de volgende week zal Marghiloman het besluit van den Senaat gaan vernemen. Valt dit gunstig uit, dan kan Roemenië bezit nemen van het rijke gebied.

Voor hoelang?

China, zegt Daily Mail, wil geen Bolsjewiki in zijn land en is daarom besloten mede in te grijpen in Siberië. Of dit besluit vrijwillig is en onbeïnvloed, weten wij niet, maar wel, dat, als de orde in Russisch Azië hersteld is, anderen dan China zullen grijpen en China het nakijken heeft en ...... handen thuis.

Enkele berichten duiken op over de onderzeeërs aan de Amerikaansche kust. Schipbreukelingen deelden mede, dat de U. 151, die hen torpedeerde, een afmeting had van 350 voet lengte, met kanonnen voor en achter was bewapend, voor 6 maan-

den levensmiddelen kon innemen en in 45 seconden kon zinken. 'n Italiaansche Oceaanvaarder bracht in Amerika het bericht, dat bij Gibraltar twee groote onderzeeër-kruisers van het grootste moderne type waren vernietigd en dat hijzelf nabij Ierland een nieuwe duikboot door een torpedoschot had doen zinken. Den laatsten tijd hooren wij zoo dikwijls, dat schepen dit kunststukje hebben verricht, dat weldra de zee van alle duikbooten moet zijn schoongeveegd.

Een klein berichtje diepten wij deze week op uit de massa telegrammen, een berichtje, dat wij vermelden om de waardeering, die er uit spreekt voor den vijand. De Engelschen melden, dat de Duitsche vliegers dag en nacht boven de Engelsche loopgraven vlogen en ook de heirwegen beschoten, waardoor zij veel kwaad aanrichtten aan de stellingen, troepen en convooien der geallieerden.

Waar wij gewoon zijn te vernemen, dat bommen van vijanden de eigenaardige eigenschap bezitten, nooit militaire schade aan te richten, verheugen wij ons over dit staaltje van eerlijkheid en waardeering.

Waardeering! Ja, als deze wederzijds eens wat meer aangroeide in plaats van verachting en wantrouwen, wat zou de weg tot een vergelijk spoedig zijn geëffend.

Nederland.

Nadere berichten uit ons Moederland kleuren den toestand in zake het levensmiddelenvraagstuk nog donkerder. Half April ontdekte Minister Posthuma, dat er een tekort aan aardappelen was tot den volgenden oogst in Juli. Daarom bepaalde hij dat van 22 April af tot 1 Juli aan niemand méér dan gemiddeld 2 KG per hoofd en per week mocht worden verstrekt.

Spek en gezouten varkensvleesch wordt op uitdrukkelijken last van den Minister alleen nog maar beschikbaar gehouden voor mijn- en veenarbeiders; bij hooge uitzondering zal hij het ook voor zieken toestaan.

Daar komt bij, dat eerst begin Augustus de distributie van rundvleesch een aanvang neemt. Hoe men dus aan vleesch moet komen, zullen ze in Holland waarschijnlijk zelf ook niet weten.

Bij de samenstelling van bruinbrood wordt alweer een ander ingrediënt aan de reeds bestaande toegevoegd. Het nieuwe product heet lijnkoekenmeel, iets waarvan we vroeger slechts hoorden als het ging over de veevoedering, speciaal van koeien en paarden.

De maximum-kleinhandelsprijs van boter is begin Mei op f 1.60 per pond vastgesteld, zoodat voor de minder gegoeden dit artikel een onbetaalbare luxe is geworden. Hopen wij vooral voor den minderen man op spoedig betere tijden.

Het wetsontwerp aangaande den burgerlijken dienstplicht, waardoor behoudens eenige uitzonderingen, mannen en vrouwelijke personen van 16-60 jaar kunnen worden gedwongen tot arbeid voor den Staat, is door de huidige regeering niet meer in behandeling genomen. Wel zag men nog van Treub een belangrijke verhooging van het briefporto tegemoet. Het percentage was nog niet vastgesteld, maar moet belangrijk hoog zijn, volgens het „Vad." 50% hooger dan het thans bestaande. Door dezen maatregel zullen ook drukwerken getroffen worden.

Er zijn plannen in bewerking om ook in ons Moederland een luchtdienst in te voeren voor het postverkeer. Het eerste traject, wat daarvoor in aanmerking zal komen, is de lijn Amsterdam — Groningen. Later zullen er meerdere volgen.

De Britsche Regeering heeft nog een surplus van f 27.023.64 gestort bij de hoofdsom van f 92,976,36 en dit bedrag aan de Hollandsche Regeering ter hand gesteld wegens haar schadevordering aangaande het bommenwerpen op Zierikzee op 30 April 1917.

Zoo'n „vergissing" komt dus aan de Britsche Regeering op [illegible] te staan. Dan maar betere vliegers uitzenden!

Uit New-York ontvingen wij een afscheidskaart, gedateerd van 14 Juni j.l. van vrienden, die den volgenden dag met de „Hollandia" naar Nederland terug zouden keeren.

Aangezien dit schip de eerste lading graan naar Holland zou verschepen, is deze bedeeling dus reeds in ons Moederland aangekomen en breken er dagen aan van ruimere voeding, zij het ook op kleine schaal.

De uitslag der verkiezingen voor de Tweede Kamer, j.l. Woensdag gehouden, is helaas nog niet in ons bezit.

Berichten uit de Kolonie.

Afscheid.

Den 2en Juli is de heer P. Jansen als vertegenwoordiger van de Curaçaosche Petroleum Maatschappij als zoodanig afgetreden. De heer Jansen die de oprichting van onze grootsche industrie-onderneming heeft geleid, heeft zich vele verdiensten verworven en kan zich van den dank onzer kolonie verzekerd houden, die mede door zijn arbeid een hoogeren bloei tegemoet gaat.

Wij hopen, dat onder den nieuwen directeur, den heer Dr. J. D. C. Camper Titsingh, wien wij hier welkom heeten, een gulden tijd voor de Curaçaosche- en voor onze kolonie moge aanbreken.

Auto-ongeluk.

Zondagavond heeft een treurig ongeval plaats gehad. Vier jongelieden maakten een autotochtje om het Schottegat. Toen zij in de buurt van Bonabista waren, kantelde de auto door het wilde rijden van den chauffeur om, met het droevig gevolg, dat een der inzittenden, Oscar de Marchena, een jongeling van 16 jaar op de plaats dood bleef. De chauffeur en de anderen kwamen met den schrik vrij. Medische hulp, per telefoon ingeroepen, mocht niet meer baten.

De chauffeur, die, naar men zegt, dronken was, zal zich voor het gerecht hebben te verantwoorden.

Een waarschuwing voor anderen om zich goed te doordringen van de verantwoordelijkheid, aan het chauffeurschap verbonden.

Treurig.

In één week tijds stierven twee zieken, terwijl zij naar het hospitaal werden vervoerd. Hoe jammer, dat wij nog geen ziekenauto rijk zijn.

Herdoop.

Wij vestigen er vooral voor zeelieden de aandacht op, dat de havenplaats Cumaná herdoopt is en voortaan Puerto Sucre zal genoemd worden.

Men houde zich daarom aan dezen tweeden naam om eventueele moeilijkheden op consulaten hier of in Venezuela te voorkomen.

Oranjestad.

Zaterdagavond laat kwam de olieboot „Oranjestad" onze haven binnen met gebroken bovendek. Het ruwe weer was oorzaak van deze verwoesting en tevens, dat alle olie verloren was gegaan.

Zelfs de manschappen konden het op het schip niet uithouden.

Don Alberto.

Donderdagavond vertrok de Don Alberto naar Porto Cabello om aldaar te dokken.

Hoe jammer dat ons eiland geen eigen droogdok bezit; wat zou het voor de scheep- en zeilvaart van belang zijn, wanneer zij daarvoor niet meer naar den vreemde behoefden te gaan. Onze kolonie werd er tevens een nuttige, men zou haast zeggen noodzakelijke instelling op zeevaartgebied rijker door.

Oranje Nassau.

Berichten, uit New-York ontvangen, deelen ons mede, dat de „Oranje Nassau" die den 25en Juni in genoemde haven aankwam, binnenkort naar hier zal vertrekken met 20 gouvernementspassagiers voor Curaçao en Suriname. Onder hen bevindt zich ook de ZeerEerw. pater M. VAN DEN ELZEN, pastoor te Pietermaai, die door oorlogsomstandigheden meer dan een jaar langer in Holland moest verblijven dan zijn plan was. Waarschijnlijk komen er meer passagiers voor wie de Regeering reeds plaats besteld had op de Commewijne en die thans, nu deze boot niet uitvaart, met de Nieuw-Amsterdam te New-York zijn gearriveerd.

Muziekuitvoering.

PROGRAMMA.

1. Spic and Span — Marsch — L Losey
2. Die beiden Blinden — Ouverture — F Méhul
3. Adorables Touments — Valse Tzigane, 1e uitv. — Caruso
4. Ernani — Final y Terceto del 4a Acto — G Verdi
5. La Retraite Militaire — Caprice de Genre — A L Wely
6. Potpourri sur Le Chalet — Adam
7. Alma Pura — Dansa — L Mirando
8. Grenadiers marsch — F Lincke

Zondagavond om 7,30 Overzijde.

Albertina.

Ons bericht van de vorige week moet in zooverre verbeterd worden, dat deze golet niet in onze haven is binnengeloopen, doch veilig op het strand is gesleept. Na eenige opkalefatering zal het zijn reis kunnen hervatten.

Officieele berichten.

Aan den hoofdcommies ter administratie van financiën alhier J. H. Perret Gentil is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

De klerk J. F. K. Perret Gentil is eervol ontheven van de verdere waarneming der betrekkingen van ontvanger tevens ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht enz. enz. op Bonaire en de kommies 1ste klasse F. E. de Jongh eervol ontheven van de verdere waarneming der betrekking van klerk aldaar.

De heer Dr. J. P. Evertsz Hz. is tijdelijk belast met de functiën van armendokter in het stadsdistrict beoosten de haven en in het tweede district alhier.

Aan Mej. A. J. Dussel, onderwijzeres 3de klasse aan de Wilhelminaschool alhier, is tot verder herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Brieven: Fransinet Albertus, M. O. Arampe, Francisco Baron, Virginia Bazul, Dodo, Julio Gerel, Virginia N. Hansen, Roselia Laket, Maria Lawender, Maxemeliana Leyto, Emalia Lourens, Juanita Lucacio, Maria Maber, Anadeto Marales, Juan Mijnfort, Justina Ogenio, Sjianet Pau, Bituel Paulina, F. M. Penseo, Roodelfina Puriel, Peters D. Phelipa, Lourens Raat, Neta Raat, Virgilio A. Soto, Beronisa Suarez, Elisabet Tocay, Maltida Vienveau, Rudolpina Wederfoort.

Drukwerken: Adolf Riguad, Justo Pastor Rios.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 5 Juli 1918.

AARDNOTEN (Pindas) per K.G.		—
BEENDEREN per K.G.	„	0,02
DIVIDIVI per K.G.	„	0,06
GEITENVELLEN per K.G.	„	1,00
HUIDEN per K.G.	„	0,80
ORANJESCHILLEN per K.G. 1st kw.	„	
id. per K.G. 2e kw.	„	
RICINUS-ZAAD per K.G.	„	0.10
SCHAPENVELLEN per stuk	„	0,50
WOL per K.G.		[illegible]
ZOUT per wat		[illegible]
STROOHOEDEN (engros) Kwaliteit No. 1 per dozijn		3.25
„ „ 1 (gebleekt) „	„	3.37½
„ „ 2 „ „	„	4.00
„ „ 3 „ „	„	6.12
„ „ 3 „ „	„	6,80
„ „ 4 „ „	„	7
„ „ 5 „ „ OLA	„	6,20
„ „ 6 „ „	„	8
„ „ 7 „ „	„	9.-
„ „ 8 „ „ OLA	„	7.20
„ „ 9 „ „	„	12.00
„ „ 10 „ „ OLA	„	
„ „ 11 „ „	„	12
„ „ 12 „ „ OLA	„	
„ „ 13 „ „	„	
„ „ 14 „ „ OLA	„	
„ „ 15 „ „	„	
1 van 25 c.M. of minder		3.00
STROOHOEDEN (detail)		f.
Kwaliteit X per dozijn		f
Kwaliteit X X per dozijn		f

St. Thomas.

Men weet, dat Amerika het Deensche eiland St. Thomas heeft gekocht. Na de inbezitneming door de Vereenigde Staten hebben de Belgische Redemptoristen deze missie aan hun Amerikaansche confraters overgedragen, omdat er door den oorlog voor de Belgen geen mogelijkheid bestond geestelijke hulp uit hun Moederland te verkrijgen.

De Amerikaansche Redemptoristen, die tot de Provincie van Baltimore behooren, namen ook de eilanden St. Kruis en St. Jan over en waren reeds aanstonds in staat, voor de geestelijke bediening een genoegzaam aantal priesters uit te zenden.

Voor de Belgische paters was het afscheid van hun missie hard, daar deze meer dan 60 jaren aan hun zorgen was toevertrouwd.

Moge God hen troosten en hun een ander arbeidveld schenken op de naburige Engelsche eilanden, waarheen [illegible] zich zoolang hebben begeven.

Spaansche boot.

Naar gemeld wordt, heeft de „P. de Satrustegui" den 26en Juni Habana verlaten en wordt de steamer omstreeks den 7en Juli hier verwacht.

STAAT VAN DEN UITVOER DER KOLONIE CURAÇAO, over het 1e kwartaal 1918.

ARTIKELEN.	EENHEID	TOTAAL Hoeveelheid	TOTAAL Waarde
Zout	KG	1,926,086	25,950
Wol	KG	[illegible]	2,342
Runderen	„	[illegible]	1,450
Steenkolen	1000 KG	8,116	346,293
Olie ruwe	....	6,000	180.000
Mest	1000 KG	3,332	31,410
Katoenzaad	„	18,006	1,800
Katoen, gezuiverd	KG	19,084	70,864
Huiden	„	1,934	1,450
Hoeden, stroo-	dozijn	23,620	75,409
Geitevellen	KG	7,266	9,378
Dividivi	1000 KG	432	29,893
Aloëhars	„	104,293	37,611

Totaal, alle andere goederen inbegrepen, f 875,292

Hiervan bedroeg de uitvoersom van Curaçao f 661,130; van Aruba f 83,272; van Bonaire f 47,171; van St. Martin (N. G.) f 64,459; van St. Eustatius f 17,468; van Saba f 1,792.

HAVEN-NIEUWS VAN 29 JUNI — 13 JULI.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Merida	A Johanson	27 Juni	La Guayra	1 Juli	Maracaibo
Caracas	H Hiehborn	1 Juli	New York	1 Juli	La Guayra
Caracas	H Hiehborn	5	La Guayra	5	New York
Merida	A Johanson	4	Maracaibo	8	La Guayra
Maracaibo	P W Johnsen	6	La Guayra	6	Maracaibo
Merida	A Johanson	10	La Guayra	11	Maracaibo
Philadelphia	G W Goodman	10	New-York	10	La Guayra
Samson	Bosse	?	Maracaibo	?	Maracaibo
Don Alberto	Arvelo	29 Juni	Maracaibo	4 Juli	Pto Cabello
Guarico	Millán	29 Juni	Pto Cabello	1	Pto Colombia
Cratheus	Grenes	30	Santos	1	New-Orleans

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Segunda Maria	29 Juni	Aruba	*Mano de Dios*	29 Juni	La Guayra
Virginia	29	Vela de Coro	*Lelia*	1	Aruba
Julia Ramona	29	Vela de Coro	*Carmelita*	1	Maracaibo
Lelia	1 Juli	Bonaire	*Comercio*	2	Pto Cabello
Refugio	1	Aruba	*Clara*	2	Rio Hacha
Vilida Alegra	2	Barbados	*Refugio*	2	Aruba
Louisiana	2	Mayagues	*Mary Luis I*	2	Barbados
Albertha	4	Maracaibo	*Calavera I*	3	Barbados
Lelia	4	Aruba	*Camia*	3	Santiago
Vesta	4	Bonaire	*Julia Ramona*	5	Vela de Coro
			Lelia	5	Bonaire
			Segunda Maria	5	Rio Hacha

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Mei 1918.

	Geboorten. M. gesl.	Geboorten. Vr. gesl.	Geboorten. in echt	Geboorten. b. echt	Overleden M. g.	Overleden Vr. g.	Aangegeven Levenl. in echt	Aangegeven Levenl. b. echt	H.
Stadsdistrict	19	15	13	21	10	11	0	0	4
2e. district	8	10	10	8	3	2	0	3	4
3e. district	15	11	14	12	0	1	1	1	0
4e. district	4	2	5	1	2	1	0	0	0
5e. district	5	5	8	2	2	2	0	0	3
Totaal	51	43	50	44	17	17	1	4	11

Ingezonden.

Beleefd verzoeken wij u onderstaande regelen in uw veelgelezen blad te willen opnemen.

Zooals wij reeds per advertentie bekend maakten, is er in Willemstad een arbeidsbeurs geopend, teneinde vrouwen en meisjes aan werk te helpen en de Dames dientengevolge goede bedienden te bezorgen.

Bedienden die hunne vroegere betrekkingen verlaten hebben, meisjes welke van de eilanden, de buitendistricten of uit de weeshuizen komen, kunnen zich iederen Woensdag des namiddags van 5 tot 6 uur aanmelden.

Het is dus in het belang van deze vrouwen, dat de Dames, die bedienden noodig hebben, vooral niet verzuimen, ook bij ons aan te kloppen.

Wij zullen zooveel mogelijk trachten inlichtingen van vorige plaatsen, waar de meisjes dienden, te verkrijgen en alleen diegene steunen die blijk geven, van hun werk goed te willen doen.

Wanneer de Dames in Curaçao zich dus tot ons wenden, hetzij schriftelijk of mondeling, in geval zij een waschvrouw, huisbediende, kindermeid of andere hulp noodig hebben, zal een arbeidsbeurs alhier, zeker reden van bestaan krijgen.

Van de kant der bedienden zijn reeds talrijke aanbiedingen binnengekomen, doch uit gebrek aan aanvragen voor bedienden der Dames kunnen wij hen nog lang niet allen aan werk helpen. Gij doet dus een goed, verstandig en nuttig werk om in de bovenomschreven richting mede te werken.

Richt Uwe aanvragen s. v. p. naar **Scharloweg No. 3.** Alle verdere inlichtingen kunnen U aldaar ook verschaft worden.

Voor de goede orde deelen wij U nog mede, dat zich deze week beschikbaar stelden: 3 huisbedienden 2 waschvrouwen en 1 kindermeid. In de toekomst zullen wij de aanbiedingen iedere week in de bladen bekend maken.

U ten zeerste dankend voor Uwe welwillende opname, verblijven wij,

Hoogachtend,

Het Dames-Comité.

Adres:
Arbeidsbeurs.
Scharlo 3.

Buitenland.

Brusselsche Humor.

Men weet, dat de Duitschers overal in België hebben verboden het volkslied, de Brabançonne, te zingen en de Belgische vlag te ontplooien.

In Brussel nu woont een Kongoleesche schoenpoetser, die zich leverancier noemt van het „Verbond tegen opstapeling en vervalsching van schoensmeer". Hij kleedt zich in een rood pak, duwt voor zich uit een geelgekleurd karretje, waarop zijn zwart glinsterende koopwaar is uitgestald. Bij tijd en wijle fluit hij enkele passages van het volkslied. Brusselaars, die in dit „ensemble" hun nationale kleuren aanschouwen, zorgen wel voor een drukke nering. Of ook de Duitschers bij hem hun schoenen laten poetsen?

De Engelsche en de Duitsche stikstofvoorziening.

Geo Baylis schrijft in de *Daily Mail*:

„De allesoverheerschende factor in den landbouw is het bewaren van de vruchtbaarheid van den bodem. Voor den oorlog werden er voor iedere scheepslading salpeter, die te Liverpool aankwam, tien ladingen in Hamburg gelost. Tegenwoordig vindt geen enkele zak Chili-salpeter zijn weg naar de zandige vlakten van Pommeren.

Maar hoe is het dan mogelijk dat Duitschland zelfs in 1918 nog in staat is, de vruchtbaarheid van zijn bodem op hetzelfde peil te houden als voor den oorlog? Het antwoord luidt: omdat Duitschland de stikstof, die het noodig heeft, aan de lucht onttrekt.

Zou het ook voor ons geen tijd worden, daartoe over te gaan?"— zoo vraagt het Engelsche blad.

In Holland is men reeds bezig met de stikstofbereiding uit lucht, gelijk men weet.

De economische oorlog.

Reuter zegt van gezaghebbende zijde vernomen te hebben, dat een aantal groote Duitsche en Oostenrijksch-Hongaarsche ondernemingen een reusachtige combinatie hebben gevormd onder den naam „Europäische Handelsgesellschaft", die te Bremen zetelt en wier doel is in de eerste plaats om den invoerhandel in oorlogsproducten, vee, groenten, textielwaren en alle soorten van grondstoffen uit Rusland, Perzië, Mandsjoerije, China, Turkestan, Roemenië en Finland te centraliseeren en te centraliseeren. Ten tweede, om de aansluiting te organiseeren van alle exporteurs in de genoemde landen, die vóór den oorlog zakenbetrekkingen met Duitschland onderhielden. Ten derde om de neutralen, die handel drijven met de geallieerden, van de producten uit de bovengenoemde landen af te snijden, alsmede van allen handel met de Centrale Mogendheden. Ten vierde om den boycot te organiseeren en de financieele en commercieele positie te ondermijnen van de progeallieerde neutralen. Ten vijfde om een handelsblok te vormen van de Centrale Mogendheden en bevriende neutralen. De maatschappij zal officieel worden ontbonden een jaar nadat de vrede is geteekend, maar zal haar werkzaamheden op onofficieele wijze voortzetten.

Bolsjewikische edelmoedigheid.

De correspondent van „Politiken" in Wasa vertelt, dat onlangs een Zwitser, graaf P., Petersburg verliet, om over Finland naar zijn vaderland terug te keeren. Onderweg werd hij door de Finsche Bolsjewiki aangehouden, die hem vroegen, hoeveel geld hij bij zich had. „Twee duizend roebel, antwoordde de graaf. Bij het lijfonderzoek, dat daarop plaats vond, bleek dat hij de waarheid gezegd had, waarop de Bolsjewiki verklaarden, dat ter beloening van zijne eerlijkheid zijn leven zou worden gespaard, terwijl hij bovendien bij de verdeeling van zijn geld met de anderen gelijk op mocht deelen, waardoor hij 20 roebel van zijn geld terug ontving. Een oogenblik daarna kwamen de soldaten aanslepen met een ouden Russischen Jood, dien zij evenens hadden gevraagd, hoeveel geld hij bij zich had, waarop het antwoord geluid had: 35 kopeken. Toen het daarop bleek, dat de Jood niet minder dan 300.000 roebel bij zich had, werd hij op staanden voet doodgeschoten. Bij de verdeeling van het vermogen kreeg graaf P. echter opnieuw zijn aandeel in den buit, welk aandeel 3000 roebel bedroeg, zoodat hij op die wijze nog 1000 roebel verdiende. De correspondent van „Politiken" zegt, dat zijne lezers misschien geneigd zijn, dit verhaal voor eene anecdote te houden. Hij staat echter voor de waarheid daarvan in.

Oorlogskosten.

„Le Bruxellois" vergelijkt de kosten van den huidigen oorlog met die van de oorlogen der 19e en 20ste eeuw. De Napoleontische oorlogen (1793—1815) hebben 30 milliard francs gekost, de Krimoorlog (1853—'56) 7 milliard, de Amerikaansche burgeroorlog (1861—1865) 33 milliard, de Fransch-Duitsche oorlog (1870—'71) 1 milliard, de Engelsch-Zuid-Afrikaansche oorlog (1900—1902) 5 milliard, en de Russisch-Japansche oorlog (1904—1905) 2 milliard, te zamen ongeveer 80 milliard francs.

Maar de huidige oorlog heeft in vier jaren tijds reeds ten naaste bij 650 milliard francs gekost. Het aandeel van Engeland hierin is 137 milliard, van Frankrijk 96 milliard, van Rusland 90 milliard, van de Vereenigde Staten 53 milliard, van Italië 31 milliard, van België, Roemenië, Servië, enz. te zamen 28 milliard, van Duitschland 120 milliard, van Oostenrijk-Hongarije, Turkije en Bulgarije te zamen 80 milliard francs.

De oorlogskosten der Centrale Mogendheden bedragen tot heden toe dus 200 milliard francs, die der Entente 450 milliard!

Per hoofd der bevolking valt op iederen Engelschman 2000 francs der oorlogskosten, op iederen Franschman evenens 2000 francs, op iederen Duitscher 1400 francs.

Per dag kost de oorlog aan Engeland 161 millioen, aan Duitschland 100 millioen, aan Frankrijk 88 millioen, aan Oostenrijk-Hongarije 55 millioen.

De onveiligheid te Berlijn.

[illegible] de onveiligheid gedurende den oorlog, doch vooral in 't laatste jaar, onrustbarend toe. Het aantal inbraken, beroovingen en aanrandingen vermeerdert met den dag. Over de oorzaken daarvan heeft een medewerker van het Berl. Tagbl. een onderhoud gehad met een politieman. Deze vertelde hem dat de Berlijnsche politie in een moeilijken toestand verkeerde. Gedurende den oorlog waren ongeveer 2000 agenten aan den politiedienst onttrokken. Het korps is zoodoende niet voor zijn taak berekend. De toestand herinnert aan dien na den oorlog van 1870. Alleen is het nog erger geworden, omdat een groot aantal lichtschuwende elementen, tuchthuisboeven en deserteurs de stad onveilig maken. Bovendien komt de slechte straatverlichting het geboefte goed te pas, maar bemoeilijkt het werk der agenten. Doordat de mannen in het veld staan, wordt op de jeugd geen voldoende toezicht gehouden, zoodat deze ook heel wat last veroorzaakt. De nachtwakers zijn voor het meerendeel oude mannen, die tegenover de misdadigers en inbrekers volkomen machteloos staan.

Een denkbeeld van het groote aantal inbraken geeft het schrijven van den directeur van een brandwaarborgmaatschappij. Een hem bekende verzekeringmaatschappij tegen inbraak had in 1915 een som van 78,000 Mark uitgekeerd. In 1916 290,000 en in 1917 niet minder dan 1,045,000 Mark.

Een noodkreet der Entente tot Amerika.

De „Vérité" schrijft: „Iemand heeft eens gezegd, dat de Entente in dezen oorlog steeds te laat is gekomen. Het is een pijnlijke waarheid! De Entente kwam te laat, toen het er op aan kwam de vernietiging van Servië, de overwinning op Roemenië en den terugtocht der Italiaansche legers te verhinderen.

Nu kan men het Servische, Roemeensche en zelfs het Italiaansche front niet vergelijken met het stevige Engelsch-Fransche front. Maar de gebeurtenissen in dezen oorlog stemmen ons tot nadenken en dwingen ons tot den eisch: De Vereenigde Staten moeten hun best doen nog op tijd te komen en moeten er haast achter zetten. *Hoe* men iets geeft, is vaak nog meer waard dan *wat* men geeft."